

Θυσία ευάρεστη τω Κυρίω.-Αγ.Γρηγόριος Παλαμάς

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς

α) «Τα παιδιά του Αγίου»

Όταν έλεγαν «τα παιδιά του Αγίου» στα Βυζαντινά ανάκτορα του Ανδρόνικου Β' όλοι ήξεραν, ότι πρόκειται για τα πέντε χαριτωμένα παιδάκια, του επίσημου και σοφού Συγκλητικού Κωνσταντίνου. Τρία αγόρια και δυό κοριτσάκια.

Μα, πως έγινε, όλη αύτη η οικογένεια, να μετέχει στη αγιότητα. Έλληνες ευγενείς, Μικρασιάτες στην καταγωγή, οι δυό γονείς Κωνσταντίνος και Καλλονή, δημιούργησαν την οικογένειά τους στη Βασιλεύουσα. Κοινωνικό τους επίπεδο η αυτοκρατορική «Αυλή», αφού, Συγκλητικός και ιδιαίτερος σύμβουλος του ήταν ο Κωνσταντίνος. Και μάλιστα, για την πολλή μόρφωσή του και το εξαίρετο ήθος του είχε επιλεγεί και παιδαγωγός του Διαδόχου του αυτοκρατορικού θρόνου. Χαρακτηριστικό του Κωνσταντίνου ήταν η αδιάλειπτη νοερή προσευχή «Κύριε Ιησού Χριστέ, έλεησον με». Με τόση προσήλωση, που είχε συμβεί σε συνεδρία της Συγκλήτου, να μην ακούσει την ερώτηση του αυτοκράτορα, ο οποίος με ιδιαίτερο σεβασμό και θαυμασμό έβλεπε τον Συγκλητικό του. Επρόκειτο για έναν «Άγιο» μέσα στα ανάκτορα θαυματουργό και σοφό. Γεμάτο από τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος

Παράλληλα βάδιζε και η Μητέρα Καλλονή. Αύρα γλυκύτητας και γαλήνης, αγίας

στοργής και ουράνιας Πολιτείας μέσα στην οικογένεια. Το αρχοντικό τους έμοιαζε με «κατ' οίκον Εκκλησία» και «Ιερά Μονή». Ανοιχτό πάντα στην φιλοξενία των Αγιορειτών Πατέρων που κατεύθαναν στη Βασιλεύουσα, έδινε την ευκαιρία στην οικογένεια να τροφοδοτείται πνευματικά από αγίους Μοναχούς. Και το σπίτι του Συγκλητικού, ήταν γνωστό σαν πνευματικό «φροντιστήριο». Οικογένεια Αγίων. Σαν του Μ. Βασιλείου και Γρηγορίου.

Έτσι, ο μικρός Γρηγόριος, με τους αδελφούς του Μακάριο και Θεοδόσιο και τις αδελφές του Έπιχαρη και Θεοδότη, μεγάλωναν με «λόγους ιερούς» από τη βρεφική ηλικία. Μέσα σε ατμόσφαιρα «μοναστικής πνευματικότητας» ασκούσαν στην αδιάλειπτη «μυστική ευχή του Ιησού»! και οι παιδικές τους καρδιές, μάθαιναν να υψώνονται μυστικά στο Χριστό με τη «μονολόγιστη ευχή», «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησαν με». Πρέπει να πούμε, ότι την εποχή εκείνη στο Βυζάντιο, η μοναχική πνευματικότητα ήταν επιδίωξη όλων των Χριστιανών. Από τον αυτοκράτορα, ως τον τελευταίο πολίτη γινόταν η ίδια άσκηση για την αδιάλειπτη νοερά προσευχή και την ψυχική καθαρότητα, παράλληλα με τις καθημερινές ευθύνες και εργασίες τους. Ανάμεσα στα πέντε αυτά αγγελικά παιδιά, ξεχωρίζει το μεγαλύτερο, ο Γρηγόριος.

Την ευλογημένη όμως αυτή οικογένεια, πολύ νωρίς επισκέφθηκε η δοκιμασία. Και ήταν μόλις 7 ετών ο Γρηγόριος όταν τον άγιο και θαυματουργό πατέρα του, κάλεσε ο Κύριος στους Ουρανούς. Αξίζει να αναφερθούμε σ' αυτό τον όσιο αποχωρισμό. Λίγο πριν από το τέλος φόρεσε το «Αγγελικό σχήμα», αφού και σαν άγιος Μοναχός είχε ζήσει ως τώρα.

Η Καλλονή, πλησιάζει με σεβασμό και του ζητά πριν φύγει για τον Ουρανό, να αναθέσει την προστασία των ανηλίκων παιδιών τους στον αυτοκράτορα, που τόσο τους αγαπά και εκτιμά. Ποιά όμως ήταν η απάντηση; Όχι μόνο αρνείται, αλλά και ελέγχει την ευσεβή και φιλόστοργη Μητέρα.

Έγω, όχι σε επίγειους Βασιλείς αλλά στην ίδια την Βασίλισσα των πάντων και του Ουρανίου Βασιλέως Μητέρα, αναθέτω τα δικά μου παιδιά! Και ατένισε την εικόνα της Θεομήτορος. Δεν διαψεύστηκε. Των Ουρανών η Βασίλισσα ανέλαβε την προστασία τους. Η ίδια ανέθεσε και στον Βασιλέα τη μέριμνά τους. Και ήταν για τα άγια αυτά παιδιά, πάντα άνοιχτα τα βασιλικά ανάκτορα. Ένω η νεαρή Μητέρα τους, παρ' όλο το φλογερό πόθο να γίνει Μοναχή έμεινε να συνεχίσει με επιμέλεια τη Χριστιανική τους διαπαιδαγώγηση,

β) Η μόρφωση.

Τον έπιασε από το χέρι η Πάναγνη Μητέρα του Θεού.

Έτσι, ο 7χρονος Γρηγόριος, μπαίνει τώρα στο χώρο της μαθήσεως, σε άμεση πάντα επικοινωνία με τη γλυκύτατη Μητέρα του Χρίστου. Σαν μικρό μαθητή, τον δυσκόλευε η απομνημόνευση. Αγωνιζόταν χωρίς αποτέλεσμα. Και ποιά λύση βρήκε; Έβαλε όρο στον εαυτό του, να μην ανοίξει βιβλίο, πριν κάνει μπροστά στην Εικόνα

της Παναγίας τρεις βαθιές μετάνοιες, συνοδευόμενες με ευλαβική παράκληση να τον βοηθήσει. Και το θαύμα άκολουθουσε. Τίποτε από αυτή την αδυναμία δεν τον συνόδευσε στη συνέχεια των σπουδών του. Αντίθετα. Ευφυής και οξύς νους τον διέκρινε πάντα.

Ο Ανδρόνικος Β΄, φίλος των Γραμμάτων και της Επιστήμης, μορφώνει τον Γρηγόριο και τα αδέρφια του, μαζί με τα δικά του παιδιά στα ανάκτορα. Τα φροντίζει σαν Πατέρας. Ιδιαίτερα, για δάσκαλο της Θεολογίας, τους φέρνει τον φημισμένο Αγιορείτη π. Θεόληπτο, που έγινε και Μητροπολίτης Φιλαδέλφειας. Κοντά του ο Γρηγόριος μαθητεύει στην πιο βαθιά θεολογική σκέψη και διδάσκεται τα μυστικά της αληθινής Γνώσεως του Θεού, που είναι η τήρηση των αγίων Εντολών Του και η μυστική ένωση αγάπης μαζί Του με την αδιάλειπτη προσευχή.

Έτσι, είναι έτοιμος πολύ νωρίς να συνεχίσει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Πόλεως με άριστη επιτυχία, εκπλήσσοντας καθηγητές και κορυφαίους της σκέψης! Σε ηλικία 17 ετών έχει σπουδάσει Γραμματική, Ρητορική, Λογική και αρχαίους κλασσικούς, με ιδιαίτερη επίδοση στον Αριστοτέλη. Σε τελικές εξετάσεις των σπουδών του, στην αίθουσα των ανακτόρων, μπροστά στον Αυτοκράτορα, τον Μέγα Λογοθέτη (Υπουργό) και Πρύτανη του Πανεπιστημίου, Θεόδωρο Μετοχίτη, διάσημο για τη σοφία του, και άλλους επιστήμονες, αναπτύσσει το θέμα: «Λογική του Αριστοτέλη»! Με τέτοια δεξιότητες και πληρότητα, που ο πρύτανης αυθόρμητα ξέσπασε στον έπαινο: Και ο ίδιος ο Αριστοτέλης αν ήταν παρών και τον άκουγε, θα τον επαινούσε όχι λίγο, καθώς έγω νομίζω!...

γ) Η μεγάλη απόφαση.

Βλέποντας ο αυτοκράτορας την ευφυία και την μόρφωση του νεαρού Γρηγορίου με χαρά τονπροορίζει για μεγάλα αξιώματα στην αυτοκρατορία. Αλλά... ο εκλεκτός νέος με τα πλούσιαχαρίσματα και την ένθεη σκέψη, άλλα οραματίζεται. Ζωή υψηλότερη. Είχε έλθει γι' αυτόν η ώρα, μιας άλλης τελειότατης Εκπαίδευσης, για την τελειότατη άσκησή του, στα όπλα του Πνεύματος! Πλησίαζε ο καιρός, που η Θεία Πρόνοια τον ήθελε πανέτοιμο Πρόμαχο της Όρθοδοξίας. Και ποιος ο χώρος κατάρτισης, ενός τέτοιου πολέμαρχου; Επιλέγει, την ήσυχαστική Μοναστική Πολιτεία. Τις ακμαίες τότε και ιερές του Βυζαντίου μονές, με πνευματικό προπύργιο το Άγιον Όρος. Εκεί αισθάνεται να τον καλεί ο Θεός. Σ' αυτούς τους Παράδεισους της Αγγελικής Πολιτείας... Στα φυτώρια των Αγίων αναζητά η νεανική του ψυχή, τον τρόπο του αγώνα για την τελειότητα.

Και ο Γρηγόριος είναι έτοιμος να τα απαρνηθεί όλα. Αξιώματα και αυτοκρατορικούς προγραμματισμούς για το επίδοξο μέλλον του. Μέσα του κάτι έντονό του δίνει το μήνυμα ότι ήλθε η ώρα. Εκείνο που του ξεσηκώνει την καρδιά δεν είναι από τη γη. Έρχεται κατευθείαν από τον Ουρανό.

Μιλάει σεμνά και αποφασιστικά στον Αυτοκράτορα, που τον κάλεσε σε συζήτηση. Εξηγεί... Ο ευσεβής Βασιλιάς, σέβεται την ιερή του απόφαση κι ας χάνει τον

ύπεροχωτερο συνεργάτη του θρόνου. Σαν πατέρας, του δίνει την ευχή του!

δ) Ο Γρηγόριος στο δρόμο της άσκησης

Μεγάλη ώρα για την οικογένεια του Γρηγορίου. Συγκινητικό, το τελευταίο οικογενειακό τραπέζι! Ο πατέρας στην ουράνια πολιτεία των Αγγέλων. Η Μητέρα Καλλονή καθώς το επιθυμούσε πάντα πορεύεται με τις δυό αδελφές του, για να φορέσουν με αγαλλίαση το «Αγγελικό Σχήμα» στην Ιερά Μονή του «Σωτήρα Χριστού» της Πόλεως. Ο Γρηγόριος, με τους δυό αδελφούς του, Μακάριο και Θεοδόσιο παίρνουν τον δρόμο για το «περιβόλι της Παναγίας», το Άγιον Όρος, νοσταλγοί της Αγγελικής Πολιτείας!

Με την αδιάλειπτη προσευχή και την άσκηση, συνεχώς προβιβάζονται στην αγάπη, τη γνώση, τη σοφία του Θεού! Ανάλογα με το βαθμό της πνευματικής καθαρότητας, στην καρδιά και στο νου, γίνονται δέκτες Ουράνιων δωρεών! Τους πλημμυρίζει το ουράνιο άκτιστο φως! Μεταμορφώνονται σε νέο άνθρωπο, και προχωρούν προς την Θέωση!

Κάτω από την προστασία και την καθοδήγηση της Θεοτόκου, πορεύεται στους καταλληλότερους τόπους ήσυχασμου. Στη Μεγίστη Λαύρα και τη Μονή Βατοπαιδίου του Άθω, τα έρημητηρια του Αγ. Όρους και τη σκήτη της Βέροιας. Στην υπακοή αγίων Ασκητών, ασκείται αυστηρά στη νηστεία, την ησυχία και τη «νοερά προσευχή». Επαναλαμβάνει διαρκώς τη δέηση «φώτισόν μου το σκότος».

Με απαίτηση των συνασκητών του, χειροτονείται ιερέυς, γίνεται για λί-γο ηγούμενος. Ολοκληρώνει τη θεολογική, δογματική και ήσυχαστική του ανύψωση, ώπου να δεϊ τη δόξα του Θεού!

Πιστεύει, ότι η Όρθοδοξη Θεολογία και μάλιστα η «μυστική» συνδέεται αναπόσπαστα με τις άκτιστες ενέργειες του Αγίου Πνεύματος. Γι' αυτό, προσπαθεί να διατηρεί, νου και καρδιά, λογισμούς και αισθήσεις σε καθαρότητα, ώστε, η Θεολογική του διδασκαλία να είναι εσωτερική με την καρδιά και τον νου, ξεχύλισμα «ύδατος ζώντος» από τη βαθύτερη προσωπική του βίωση και γνώση του λόγου του Θεού. Έτσι, έγινε η μεγαλύτερη θεολογική προσωπικότητα της Β' Χιλιετίας και αναθεμελιωτής του Όρθοδοξου Ήσυχασμου. Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης 1347 - 1359. Μα, προ πάντων ήταν «Άγιος»!

2) Ο μεγάλος κίνδυνος από τη Δύση

Είχε γίνει μαχητής και νικητής ο Γρηγόριος στον «Αόρατο Πόλεμο». Τώρα, έχει έρθει η ώρα να αγωνιστεί και να μονομαχήσει με ορατούς εχθρούς.

α) Η Βυζαντινή αυτοκρατορία βρίσκεται ήδη σε εποχή απελπιστικά κρίσιμη. Συνεχώς περισφίγεται Ανατολή και Δύση από εχθρούς αδυσώπητους. Χάνει εδάφη. Συρρικνώνεται. Κινδυνεύει θανάσιμα. Παράλληλα, η παπική μανία άφηνιαζει να καθυποτάξει την Ορθοδοξία. Τα αρνητικά στοιχεία της «Αναγέννησης» στην Ευρώπη καταφθάνουν, (άθεϊστικές τάσεις, έκκοσμικευση, προτεσταντισμός).

Επιτακτική η ανάγκη παρουσίας δυνατών Μορφών της Όρθοδοξίας και την κατέστησε «Κιβωτό Σωτηρίας» για το έθνος. Ήταν έτοιμος. Και το μήνυμα δεν άργησε να φθάσει, ως τη «Σκήτη» της ίσαγγελης ζωής του, στον Άθω.

β) Ο Βαρλαάμ. «Ένας παράδοξος «καλόγερος» έφτασε λέει από την Ιταλία. Μιλάει θαυμάσια τα «Ελληνικά» και τα «Λατινικά»! Ο λόγος του γοητεύει και πείθει. Φαίνεται πολύ μορφωμένος, το ότι κατέχει τη φιλοσοφία των αρχαίων Ελλήνων κλασικών (Πλάτωνα, Αριστοτέλη) και λένε, πως είναι «Ελληνικής καταγωγής από την Κάτω Ιταλία, την Καλαβρία. Ότι ήρθε να γνωρίσει τη γη των προγόνων του, που έζησαν οι μεγάλοι σοφοί που θαυμάζει. Άλλοι, όμως ισχυρίζονται πως είναι Λατίνος, Ουνίτης και ντύθηκε παραπλανητικά σαν Ορθόδοξος Μοναχός.

Κατέφθασε πρώτα στη Θεσσαλονίκη, κέντρο Γραμμάτων και Λογίων κατά τον ΙΔ' αιώνα. Μέσα σε 4 χρόνια κατορθώνει με τη ρητορική του ικανότητα, τον ελκυστικό και εύστροφο λόγο του να συγκεντρώσει μαθητές, να δημιουργήσει φιλία και σχέσεις με τους περισσότερο μορφωμένους και να αποκτήσει φήμη εξαιρετικά μορφωμένου Ορθοδόξου Μοναχού. «Έτσι χωρίς να αφήνει καμιά υποψία, και με τη φήμη να τον συνοδεύει πέρασε στην Κωνσταντινούπολη. Κάποιοι όμως το σημείωσαν. Ποτέ δεν έλαβε μέρος σε θεία Λειτουργία.

Ωστόσο στη Βασιλεύουσα έγινε δεκτός με μεγάλες τιμές. Ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος ο Γ' τον δέχεται στο παλάτι. Στο Πανεπιστήμιο του παραχωρούν «έδρα». Καθώς όμως λίγο-λίγο στερεώνει την υπόληψή του και κερδίζει θαυμαστές στους ανώτερους κύκλους, η διδασκαλία του άποκτα ύφος αλαζονικό. Ο λόγος του γίνεται δεικτικός και ύποπτος. Κατηγορεί με θράσος την «παιδεία» και τον πο-λι-τι-σμό του Βυζαντίου. Προσβάλλει τους Βυζαντινούς ως απαίδευτους, βουτηγμένους στις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες. Το βρίσκει αναγκαίο να ανοίξουν δρόμο στη Δύση. Να πάρουν από το δικό τους φως!

Οι μορφωμένο; Βυζαντινοί δικαιολογημένα αντιδρούν. Τον αντικρούουν αποστομωτικά σε δημόσιο διάλογο στον Ιππόδρομο μπροστά σε πλήθη κόσμου. Οι περισσότεροί της ανώτερης τάξης.

Ο Βαρλαάμ, τα χρειάζεται και αναγκάζεται να γυρίσει σελίδα. Ξέρει να παίζει καλά το παιχνίδι του. Τώρα, κατηγορεί δήθεν τον πάπα και υπερασπίζεται την «Ορθοδοξία! Γράφει «κατά Λατίνων»... ενώ ταξιδεύει μυστικά στη Γαλλία και έρχεται σε συνεννόηση με τον πάπα, βεβαιώνοντας τον, για την «Ένωση» αν στείλει πολεμική βοήθεια στον αυτοκράτορα. Ο πάπας όμως άπαντα: «πρώτα η ένωση και μετά η βοήθεια»!

Και ο Καλαβρός, συνεχίζει με τέχνη το διαβρωτικό του έργο. Είναι φανερό, όσο κι αν γίνεται ύπουλα, υπερμαχεί για την υποταγή της Όρθοδοξης Ανατολής, στο κράτος του Πάπα. Θρασύς και υπεροπτικός, άλλα συγχρόνως σε πολλούς ελκυστικός, προχωρεί μεθοδικά. Προσπαθεί να υποσκάψει τα θεμέλια του Βυζαντίου, την «Ορθόδοξη Πίστη και ζωή του. Να διχάσει το λαό του Θεού. Να

υποβαθμίσει το Όρθοδοξο ήθος. Να ανοίξει πόρτα στις άντορθοδοξες ιδέες της Δύσης.

Τα πυρακτωμένα βέλη του τα στρέφει προς δυό κατευθύνσεις: το όρθοδοξο δόγμα και την καρδιά της Όρθοδοξης Χριστιανικής βίωσης, τον Όρθοδοξο Μοναχισμό, μάλιστα τον «Ήσυχασμο»! Τήν κορυφαία έκφραση της Όρθοδοξης πνευματικότητας.

Ποιός θα αντιμετωπίσει τις αιρετικές θέσεις και σοφιστείες του Βαρλαάμ;

Τον Γρηγόριο κρίνουν καταλληλότερο, όλοι οι εξέχοντες Βυζαντινοί και οι «Αγιορείτες Πατέρες. Έτσι και έγινε. Μεγάλος θεολογικός αγώνας άρχισε στη Βυζαντινή αυτοκρατορία.

3) «Ήσυχαστική Έριδα» του ΙΔ'αιωνα.

Χωρίζεται σε δυό περιόδους.

Στην Α' περίοδο (15 χρόνια 1326-1341)

Ο Θεολογικός αγώνας διακρίνεται σε τρεις φάσεις,

α) Στην Α' φάση

ο Βαρλαάμ προσπαθεί να πείσει ότι οι δογματικές διαφορές μεταξύ των δυό Εκκλησιών είναι χωρίς σημασία. Και δεν άποτελουν εμπόδιο για την «ένωσή» τους. Π.χ. Ότι το Πνεύμα το «Άγιο εκπορεύεται «και εκ του Υίου» (filioque). Ο Κύριος όμως το είπε καθαρά: Θα σας στείλω το Πνεύμα το «Άγιον, που είναι η Αλήθεια.», «ο εκ του Πατρός εκπορεύεται» (Ιω. ιε' 26). Ο Γρηγόριος, με το λόγο του «Περί έκπορεοσεώς του Αγίου Πνεύματος» εξηγεί και αναιρεί, την σοβαρή αιρετική θέση που τοποθετεί δυό Θεούς, τον Πατέρα και τον Υιό.

β) Β' φάση

Τώρα ο Βαρλαάμ υποστηρίζει ότι η Γνώση του Θεού είναι αδύνατη στον άνθρωπο, όσο η ψυχή ζει μέσα στο σώμα. Ο Θεός σαν «άκτιστη» ουσία (αυθύπαρκτη) μένει άγνωστος και ακατάληπτος από τον άνθρωπο, που είναι κτίσμα Του (φύση κτιστή). Ο Θεοφόρος Παλαμάς όμως με βάση την Όρθοδοξη Θεολογία (στηριγμένη στην Αγία Γραφή) θα πει ότι: Ναι σαν άκτιστη, είναι και ακατάληπτη η ουσία του Θεού (η Θεότητα). Γνωρίζουμε, όμως τον Θεό από τις «ενέργειές» Του (τις ιδιότητες), που ενώ είναι και αυτές «άκτιστες» γίνονται αντιληπτές από το «κτιστό» πλάσμα Του, τον άνθρωπο. (Η αγάπη, η Σοφία, η Δικαιοσύνη, η Βασιλεία Του, η Θεία Χάρη, το άκτιστο φως Του). Και όχι μόνο. Αλλά με την επενέργεια του Αγίου Πνεύματος, οι άκτιστες Θείες ενέργειες, ενώνονται με την ψυχή του κτιστού ανθρώπου. «Έτσι γινόμαστε «θείας κοινωνοί φύσεως»! Δοχεία του Αγίου Πνεύματος! Δεχόμαστε και ακτινοβολούμε το Θείο φως! Πάντοτε όμως με την τήρηση των Αγίων Εντολών του Θεού, της ψυχής την καθαρότητα και τη φλόγα της αγάπης για το Χριστό.

Ο Βαρλαάμ υποστηρίζει ακόμα, ότι δεν αρκεί η Πίστη για να ρυθμίσει τη σχέση του ανθρώπου με το Θεό. Ρίχνει το βάρος στην απαραίτητη ανθρώπινη γνώση και μόρφωση. Διακηρύττει ότι ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης και οι άλλοι κλασσικοί

λύνουν φιλοσοφικά το θέμα του Θεού και της Θρησκείας. Ότι η γνώση των κτισμάτων οδηγεί στη γνώση του Θεού. Ο «Αγ. Γρηγόριος Παλαμάς με βάση τους μεγάλους Πατέρες της Ορθοδοξίας άπαντα αντιρρητικά με τρόπο αναντίρρητο.

Η Ελληνική κλασική παιδεία καλλιεργεί τον ανθρώπινο νου. Δεν παύει όμως, να είναι ανθρώπινη, ανεπαρκής και «καταργούμενη». Ποτέ δεν θα οδηγήσει, μόνη της τον άνθρωπο στον τελικό του προορισμό. Στο «κάθ' ομοίωσιν». Αντίθετα, μπορεί και να γίνει άφανιστική της κατά Θεόν ζωής.

Τα θαυμάσια της Δημιουργίας και κατά την «Ορθόδοξη διδασκαλία αποτελούν μία φυσική αποκάλυψη και γνώση του Θεού. Άλλα σχετική! Όχι ολοκληρωμένη. Η ψυχή, όμως πλημμυρισμένη θαυμασμό και αγάπη στον Κτίστη, αισθάνεται την ανάγκη ν' ανέβει πιο ψηλά, πιο κοντά Του. Να ενωθεί μυστικά μαζί Του. Να τον γνωρίσει προσωπικά. Αυτό είναι έργο της Θείας Χάρης μέσα στην καρδιά, εκείνον που την ετοιμάζει.

γ) Γ' φάση

Στη φάση αυτή των αγώνων του Βαρλαάμ, έχουμε την επίθεσή του, κατά της εκλεκτής παράταξης της Εκκλησίας μας, τον Ορθόδοξο Μοναχισμό. Ιδιαίτερά της τάξης των «Ήσυχαστών» και του τρόπου της άσκησής τους, για ένωση με τον Θεό. Χωρίς καμμία εμπειρία, εμπαίζει και ειρωνεύεται την κορυφαία αυτή έκφραση της Ορθοδοξίας πνευματικότητας, που ο ήσυχαστης προσπαθεί να βιώσει. Τα θεωρεί γελοία και δαιμονικά τα δσα άκουγε για συμμετοχή του ανθρώπου στις άκτιστες ενέργειες του Θεού, για «άκτιστο φως», «θεία μέθεξη», «θεία ένωση» και «θέωση». Χλευάζει τον τρόπο ήσυχαστικής περισυλλογής και αδιάλειπτης προσευχής με την επίκληση «Κύριε Ιησού Χριστέ έλεησον με»

Το θέμα είναι σοβαρό. Ο Βαρλαάμ έχει το λόγο του κι ας μην τον αφήνει να φανεί. Προσπαθεί, δυσφημίζοντας και γελοιοποιώντας τη Μοναστική Πολιτεία να υποσκάψει τα θεμέλια της Ορθοδοξίας. Να καταρρίψει το προπύργιο των Πνευματικών της αγώνων που απέδωσε τους δυναμικότερους «θηγόρους οπλίτες παρατάξεως Κυρίου». Χωρίς αυτούς, οι σκοποί της Δύσεως διευκολύνονται.

Τότε, ο Θεηγόρος Γρηγόριος έγραψε διαδοχικά, τα μνημειώδη εννέα «Βιβλία» του, «Περί των ίερωσ Ήσυχασοντων», χωρισμένα σε Τρεις Τριάδες. Δίνει τις ορθές απαντήσεις, εκεί που κάθε φορά, οι κακοδοξίες του Βαρλαάμ στρεβλώνουν την Αλήθεια. Στηρίζει Αγιογραφικά και Άγιοπατερικά τις Ορθοδοξες Θέσεις. Και από τις προσωπικές εμπειρίες των ήσυχαστικών του αγώνων, αποκαλύπτει το μεγαλείο της «μυστικής εν Χριστώ ζωής», μέσα στην άκτιστη Χάρη που είναι ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Μιλάει για τη μέθεξη του άκτιστου φωτός που χαρίζεται στους καθαρούς τη καρδιά. Και εξηγεί, ότι το φως αυτό πλημμυρά τα σύμπαντα, αφού ο Θεός, είναι «πανταχού παρών και τα πάντα πληρών». Άπο την καθαρότητα των ματιών της ψυχής, που έχει διώξει τα πάθη και ζει μέσα στην αδιάλειπτη προσευχή και τη θεία αγάπη, εξαρτάται να το αντιληφθούμε. Μιλάει για τη «θέωση»! Το

«επιστέγασμα της ανθρώπινης τελειώσεως»! Που η φύση της ανθρώπινης ψυχής μεταμορφώνεται μέσα στην άκτιστη Χάρη του Αγίου Πνεύματος! Έκλαμπρυνεται και ακτινοβολεί τη Δόξα του Θεού όπως ένας καθαρός καθρέπτης δέχεται και ανακλά τις ακτίνες του ήλιου. Η Θέωση, αποτελεί τον τελικό σκοπό της σωτηρίας μας από τον Κύριο. Και το γλυκύτερο δράμα της Όρθοδοξης Πνευματικότητας και του Όρθοδοξου Μοναχισμού.

Ο Βαρλαάμ, μένει άναυδος. Πάρ' όλη τη φιλοσοφική μόρφωσή του, σε τέτοιο ύψος ποτέ δεν ανέβηκε η σκέψη του! Άλλο η φιλοσοφία και άλλο η ανθρώπινη γνώση. Άλλο η θεολογία. Δηλαδή, η θεωρία και ο λόγος περί Θεού και θρησκείας. Και άλλο η θεοβίωση της θεολογίας. Τι σημαίνει αυτό;

Σημαίνει, ότι αν ο λόγος του Θεού, ο ίδιος ο Κύριος, δεν «ενοικήσει» (κατοικήσει) μέσα στην καρδιά, του πνευματικού αγωνιστή και αν Εκείνος δε ρυθμίσει και απορροφήσει ολόκληρη την εσωτερική και εξωτερική του ζωή, δεν είναι δυνατόν να οδηγηθεί στην αληθινή γνώση. Ούτε στην αληθινή και ορθόδοξη θεολογία του Απροσίτου Θεού! Γιατί, μόνο στον Χριστό, τον Υίο και Λόγο του Θεού, βρίσκονται κρυμμένοι «όλοι οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως» (Κολ. β' 3). Εκείνος είναι το φως, που ξανοίγει τον «γνόφο» (την πυκνή ομίχλη της «αγνωσίας του Θεού»). Φέρνει την τελείως καθαρή ψυχή, που αδιαλείπτως προσεύχεται στην δράση της Δόξας του Θεού! Καθώς και τον Θεόπτη Μωύσή στην Π.Διαθήκη. Καθώς και τους τρεις Μαθητές στο δρος της Μεταμορφώσεώς Του. Έτσι η ψυχή γίνεται έτοιμη να δει τον Κύριο και «πρόσωπο προς Πρόσωπο» στη Βασιλεία Του.

Πόση απόσταση ανάμεσα στο Λατινόφρονα Αιρετικό και στον Θεόφρονα Όρθοδοξο ήσυχαστη! Ο Βαρλαάμ το είχε αντιληφθεί. Ήταν νικημένος . Η τελευταία σύνοδος 1341 για το θέμα της «Ήσυχαστικής Έριδας», επικύρωσε τις απόψεις του Γρηγορίου Παλαμά. Ο Βαρλαάμ, αποσύρθηκε ταπεινωμένος, πάλι στην Ιταλία, Οι προσπάθειές του για την ένωση των Εκκλησιών, είχαν αποτύχει. Ο πάπας τον τοποθέτησε Επίσκοπο Ίερακος. Έτσι τελείωσε η Γ' περίοδος της «Ήσυχαστικής Έριδας», και αρχίζει η Β'περίοδος (1341-1347)

Και βέβαια, η ήττα του αιρετικού Βαρλαάμ ήταν και ήττα του αρχιαιρεσιάρχη διαβόλου, που και συνέχισε τον πολεμά κατά του Αγίου του Θεού και της Εκκλησίας Του. Με όργανα του υποστηρικτές του Βαρλαάμ (Γρηγ. Ακίνδυνο, Νικηφ. Γρήγορα, κ.α.) καθώς και πολιτικούς παράγοντες, επιχειρεί την εξόντωση του Υπέρμαχου της Όρθοδοξίας. Ο Άγιος όμως Μαχητής του Χρίστου, που έχει γίνει ήδη με απαίτηση του λαού Αρχιεπίσκοπος Θεσ/νίκης, δεν ύποστελλεί της Όρθοδοξίας τη Σημαία. Ο Κύριος έχει ενημερώσει τους Αγωνιστές της Αλήθειας του Ευαγγελίου Του : «Ει έμε έδιωξαν και υμάς διώξουσιν». Μέσα σε όλα αυτά, έξαγιαζεται, δραστηριοποιείται ιεραποστολικά όπου βρεθεί και συνεχίζει το αντιαιρετικό συγγραφικό του έργο. Άλλα, ποιά η σημασία όλων αυτών των αγώνων; Ο Άγιος Πατριάρχης Κων/πόλεως Φιλόθεος εγκωμιάζει τη ζωή και το έργο του,

που από πολύ κοντά έγνωριζε.

Θεωρεί την «ήσυχαστική έριδα» αφορμή να επανεμφανιστεί στην Ορθοδοξία μία νεώτερη μορφή Θεοφόρου Πατρός, εφάμιλλη των παλαιότερων Γρηγορίου του Θεολόγου, Μ.Βασιλείου, Μ.΄Αθανασίου κ.α.

Να πλουτιστεί η Άγιοπατερική γραμματεία με τα μνημειώδη συγγράματα του Αγ. Γρηγορίου Παλαμά. Και να έλθουν έτσι, πάλι στο παρασκήνιο οι θησαυροί της Άγιοπατερικής Θεολογίας. Την παραμονή του, στις εξορίες και αιχμαλωσίες θεωρεί παραχώρηση της Θείας Πρόνοιας για να μεταδώσει το Ευαγγελικό Πνεύμα και στους «βαρβαρωτάτους των βαρβάρων». Τέλος, χάρη στον Παλαμά, κατανικήθηκε και πάλι η Δυτική απειλή και οι αιρέσεις της.

4) Ήλθε η ώρα να τον καλέσει ο Κύριος

Μα, πεθαίνουν οι Άγιοι; Πως πεθαίνουν; Από το γεφυράκι που συνηθίστηκε να λέγεται «Θάνατος» περνούν στην Αιωνιότητα. Από το σταυρό της δοκιμασίας, στην Ανάσταση της Δόξας του Θεού! Και μέσα στη βαρύτητα της ασθενείας του, τον έθαυμαστωνε η Χάρη του Θεού! Να διδάσκει και να ιεουργεί. Να καταρτίζει και να αγιάζει το ποίμνιό του, που τόσο αγαπούσε και είχε την αγάπη του. Προείπε πριν πολλές μέρες την έκδημα τον. Και συνεχίζει ο Άγιος Φιλόθεος: Καθώς η ψυχή πέταξε, η παντουργός Χάρη του Πνεύματος, περιέλαμψε με υπερφυσικό φως το δωμάτιο! Το πρόσωπό του, επήρε θεία λάμψη! Αλλά και το μήμα του έγινε «κοινόν ιατρέιον» για φίλους και εχθρούς του!.,

Η Μνήμη του, εορτάζεται την Β΄ Κυριακή των Νηστειών, σαν συνέχεια των θριάμβων της Κυριακής της Ορθοδοξίας.

Από το Περιοδικό «Προς τη ΝΙΚΗ»

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com